

WAT ER OVERBLEEF VAN HET KERKHOF EN DE SYNAGOGE VAN DE JODEN-SAVANNE IN SURINAME

met 10 afbeeldingen

DOOR

FRED. OUDSCHANS DENTZ

Op ongeveer tien uur roeiens van Paramaribo, — ruim vijftig kilometer in rechte lijn — lag indertijd een dorp, dat naar de aldaar wonende Joden, de Joden-Savanna geheeten was. Deze Joden, uit Portugal afkomstig, waren in verschillende groepen naar Suriname gekomen en hadden zich ten slotte allen op deze, aan de Suriname-rivier gelegen Savanne nedergezet. Hun dorp kwam hier tot grooten bloei, maar raakte spoedig in verval en werd ten slotte, na door brand te zijn geteisterd, verlaten. Wat er van overbleef waren de resten van de synagoge en de begraafplaats, zoodanig door de vegetatie overwoekerd dat nauwelijks meer iets van deze historische vestiging was waar te nemen.

Gedurende den tweeden wereldoorlog is deze Savanne het voorwerp van bijzondere zorg geweest van de Overheid, die de aanwezigheid van een aantal gedetineerde N.S.B.-ers uit Ned.-Indië heeft gebruikt om een onderzoek in te stellen naar de resten van deze nederzetting, in het bijzonder van de synagoge van 1685 en de begraafplaats, met haar talrijke grafzerken ¹⁾.

In de eerste helft der 17de eeuw waren reeds een aantal, waarschijnlijk uit Italië en Nederland afkomstige Portugeesche Joden in Suriname gevestigd. Zij woonden in Thorarica, in de nabijheid van plantage „Zandpunt”, waar in het begin der 18de eeuw nog overblijfselen van een, tusschen 1661 en 1675 gebouwde synagoge en een begraafplaats te vinden waren ²⁾. Een tweede groep was met FRANCIS WIL-

¹⁾ Voor meer bijzonderheden raadplege men mijn boek: „*De kolonisatie van de Portugeesch Joodsche Natie in Suriname en de geschiedenis van de Joden Savanne*”, Amsterdam, 1927, 63 bladz. met 6 afb. buiten den tekst.

²⁾ „De stichting van de Portugeesch-Joodsche gemeente en synagoge in Suriname” door mr. R. BIJLSMA, *W.I. Gids* jrg. 2, dl. 3, blz. 58, 1920.

LOUGHBY (1613-1666), gouverneur van Barbados, die in Maart 1656 uit zijn ambt werd ontzet, naar Suriname gekomen en versterkte de Joodsche bevolking in deze door hem gestichte volksplanting — naar hem ook Willoughbyland genoemd. Deze Joden vestigden zich op de Savanne bij de Cassipoera-kreek. Na de inbezitneming, in 1664, van Cayenne — destijds een Nederlandsche kolonie — door de Franschen, verhuisden een aantal Joden, onder leiding van DAVID NASSY, eveneens naar Suriname en vestigden zich op de Joden-Savanne, waarheen ook de andere Joodsche bevolkingsgroep verhuisde. Aldus werd dit dorp het centrum van de Portugeesch-Joodsche Natie — een plaats welke bekend was om zijn gezonde ligging — een uitverkoren plek.

WILLOUGHBY — door KAREL II opnieuw tot gouverneur van Barbados benoemd — werd met LAURENS HIDE, 2de zoon van Lord Clarendon, bij charter van 2 Juni 1663 met Suriname begiftigd. Aan de Joden schonken de Engelschen op 17 Aug. 1665 belangrijke privilegiën ¹⁾, welke hun vergunning gaven tot vrije uitoefening van hun godsdienst en het bouwen van „places of worship and schools on ten acres of land at Thorarica”. Dat daarmede de divisie van dien naam bedoeld was blijkt uit een in 1671 gedrukte kaart van de rivieren Suriname en Commewijne ²⁾, volgens welke de Joodsche synagoge reeds destijds gelegen was bij de Surinamerivier, ten Noorden van de Cassipoera-kreek, dus ongeveer ter plaatse van de latere Joden-Savanne.

Bij de verovering van Suriname op 27 Febr. 1667, bevestigde de Zeeuwsche commandeur ABRAHAM CRIJNSSEN, in art. 3 van het verdrag ³⁾, niet alleen de door de Engelschen aan de Joden geschonken rechten, maar legde bovendien bij art. 4 vast dat „alle tegenswoordige inwoonders, van wat natie, die soudens moogen wesen, sullen hebben

¹⁾ De privilegiën aan de Port. Joodsche Natie vergund, zijn samengevat in een Recueil M.S. 1746 in fo. Uitgangspunt daarvan is het Engelsche Charter van 17 Aug. 1665. Dit Ascamoth werd in 1748 herzien, nogmaals herzien bij brief van 22 Aug. 1754 door de Prinses Gouvernante. In 1787 werd een nieuw Ascamoth vastgesteld door de Junta en provisioneel goedgekeurd door den gouverneur-generaal, dat, hoewel geen bekrachtiging in Nederland gekregen hebbende, als reglement voor de gemeente is blijven gelden.

Het kerkreglement werd vastgesteld bij K.B. van 2 April 1825, Publicatie van 20 Juni (G.B. no. 3).

²⁾ Inventaris verzameling kaarten in het Algemeen Rijksarchief, no. 1666.

³⁾ Luidende: „Dat alle personen, wie die oock soudens mogen wesen ende van wat natie, die oock soude mogen sijn, hetsij Engelschen, Joden, etc., die tegenwoordich met hare lijff en familie in Suriname woonen, de middelen, landen, goederen van wat aert of te specie die oock mogen wesen, deselve absolutelyck voor haer gereserveert houden ende geconfermeert voor haer ende hare erfgenamen om die voor altijt te besitten, te genieten ende te erven sonder de minste tegenstellinge, molestatie ofte verhindeeringe, enz.”

ende genieten alle gelijke privilegien, als de Nederlanders, die met haar sullen cohabiteeren''.

Eerst 18 jaren later kreeg, in 1685, de Joden-Savanne haar synagoge, Beracha Ve Salom (Zegen en Vrede) genoemd. SAMUEL NASSY schonk in 1682 aan de Portugeesch-Joodsche Natie grond voor den bouw, bij de inwijding nog 25 akkers er rondom heen, en in 1691 nogmaals 25 akkers. Ook gouverneur LIGTENBERGH liet zich niet onbetuigd en schonk in het laatstgenoemde jaar aan de Hebreeuwsche Natie 100 akkers land op de Savanne, bij grondbrief van 12 Sept., welk document als de eerste in Suriname verleende grondbrief wordt beschouwd ¹⁾. Zoo nam dus het dorp snel in omvang en beteekenis toe. In 1665 hadden de daar wonende Joden zelfs hun eigen rechtspraak, nl. de rechtbank voor kleine civiele zaken, welke hun gelegenheid gaf kwesties tot een bedrag van 10.000 pond suiker te behandelen. Op 30 Nov. 1741 stelde het Hof van Politie dit bedrag aan 500 gulden gelijk ²⁾. De gedeputeerden van de Natie door wie deze rechtspraak werd uitgeoefend, de Senhores do Mahamad, bestuurden de kerkelijke gemeente.

Nabij de synagoge hadden de Joden hun begraafplaats aangelegd. Vele inwoners zijn daar te ruste gelegd, wier namen ons nog bekend in de ooren klinken; namen van vele thans nog in Suriname wonende families, maar ook van uitgestorven geslachten.

In een „Rede” van den oud-rabbijn der Port. Isr. Gemeente in Suriname, wijlen J. S. Roos, wordt van de Joden-Savanne het volgende gezegd ³⁾. „De eerste kolonisten waren hooge heeren, beschaafd en vermogend, voorzoover ze uit Brazilië waren overgekomen, gewezen Marranen, die de Inquisitie waren ontvlucht. De streek, waar zij zich, na eenige voorloopige pogingen elders in de kolonie, vestigden, naar hen de Joden-Savanne geheeten, met als centrum het Joodsche dorp, was wel geschikt hun zin voor onafhankelijke hoogteid te bevredigen. Deze door de natuur bevoorrechte plek, heuvelachtige schelprots aan de Boven-Suriname, met mooie beplanting, liefelijke valleien en het koele verfrisschende water van natuurlijke bronnen, was geheel vrij te hunner beschikking en daar hebben zij een reeks plantages aangelegd, meest suikerstaten, die zij uit eerbiedige herinnering aan het verre verleden Joodsche namen gaven. Zoo vinden wij achtereenvolgens: Rama, Gerar, Hebron, Moria, De ladder Jacobs, Nahamoe, en aan gene zijde der rivier: Goossen, Gilgal, Ber Seba, Succoth, Maganaim, Kajam en, als hoogstgelegene, Karmel. Hun vrijheid was onbeperkt. Behalve de Indianen, die van den oertijd de bewoners waren, waren zij de eerste bezetters van de kolonie, vóór de Engelschen, de Franschen, de Hollanders. Het geheel der rechten was te mooi om blijvend te zijn in een niet-geheel Joodsch

¹⁾ „Essai historique sur la colonie de Surinam....” Paramaribo, 1788, dl. 2, blz. 122; *Encyclopaedie van Ned. West-Indië*, blz. 337, onder „Grondpolitiek”.

²⁾ *Verslagen van 's Rijks oude Archieven*, 1919, bijlage 8.

³⁾ Rede gehouden op 11 April 1937, in een bijeenkomst van het Genootschap der Joodsche Wetenschappen, *Nieuw Israëlietisch Weekblad*.

land, maar gedurende een eeuw bleef alles ongerept en voor een groot deel nog tot 1825, toen de privilegiën werden ingetrokken en vervangen door een koel kerkreglement, dat behalve algeheele vrijheid van religie, weinig van de vroegere glorie overliet. Om politieke redenen waren er velen voor den bloeitijd van de Joden-Savanne weggetrokken; in 1670 reeds 200 personen, in 1675 een aanmerkelijk getal, in 1677 wederom 10 families met hunne slaven, 322 hoofden. Het aanzien en de invloed dezer planters maakten hen in de kolonie, waar zij eenige malen zooveel in aantal waren als de Christenen, tot kleine vorsten. De Savanne was de geliefde residentie, later het Jerusalem hunner droomen".

De huizen waren gebouwd op een rechthoekig stuk land van 450 voet lang en 300 voet breed; er waren 4 dwarsstraten. Alle huizen hadden een tuintje, waarin de bewoners groenten kweekten. In het midden lag de synagoge, 90 voeten lang, 33 breed; zij was uit baksteen opgetrokken en stond op een cirkelvormig plein ¹⁾.

Deze plaats werd voor zoo gezond gehouden, dat nog in het begin der 20ste eeuw het Gouvernement overwoog er een herstellingsoord voor ambtenaren te vestigen. Men haalde het heldere en overvloedige water uit de bron met ponten weg voor de schepen ²⁾.

De verdedigingslinie (Cordon) welke gouverneur JEAN NEPVEU in 1772 tot 1774 deed aanleggen in verband met het gevaar der wegge-loopen negerslaven (marrons), grensde aan het dorp, welker bewoners met de deze linie bezettende militairen handel dreven en hen van versche groenten voorzagen.

Een blijvende vestiging is het Joodsche dorp niet beschoren geweest. Tal van bewoners trokken langzamerhand weg om zich in de hoofdplaats Paramaribo te vestigen, waar zij zich in den handel begaven of leefden van de opbrengst hunner plantages. De eenzaamheid en de afstand van de overige bevolkingsgroepen waren blijkbaar voor vele bewoners redenen om naar Paramaribo te verhuizen en alleen op feest- en hoogtijdagen nog naar hun oude dorp te komen, dat, vooral voor de ouderen, groote aantrekkingskracht bezat — waar zij nog uit eerbied voor hun voorouders, in den gewijden grond, hun dooden ter aarde bestelden. Op die kerkelijke feestdagen gaven de

¹⁾ Voor uitvoerige beschrijvingen van het dorp zij verwezen naar de „Essai historique”, in 1791 in het Nederlandsch uitgegeven onder, den titel „Historische proeve over de Kolonie van Suriname, geschiedenis der Kolonie...”, dl. 1, blz. 42 en de *Surinaamsche Almanak* 1833, blz. 287. Men zie ook de *Encyclopaedie van Ned. West-Indië*, blz. 393.

²⁾ Over deze bron leze men wat de „Essai historique” er over vermeldt, en het stukje van J. SACK, „Geneeskrachtig bronwater van de Joden-Savanna”, *Bulletin Inspectie van den Landbouw in West-Indië* 13, 1908.

Alhoewel men bij het recente terreinonderzoek deze bron niet heeft kunnen terugvinden, trof men wel in een tweetal ravijntjes bronnen aan, waarvan het water door den gouvernementsscheikundige J. N. HEESTERMAN is onderzocht. Dit water kon worden gekenmerkt als sterk zuur en arm aan opgeloste stoffen.

uit Paramaribo overgekomen Joden familie- en feestmaaltijden, waarbij een algemeene verbroedering rijk en arm aan denzelfden disch tezamen bracht ¹⁾.

Bij den inval van CASSARD, in 1712, hielden de Franschen vreeselijk huis op de Savanne, maar de buitgemaakte kerksieraden werden voor hun vertrek toch teruggegeven.

Tal van gouverneurs werden op de Savanne gehuldigd; vooral worden vermeld de feesten en ceremoniën bij de ontvangst van gouverneur NEPVEU in 1770.

Den 12den October 1785 had het jubelfeest der onder VAN AERSEN VAN SOMMELSDYCK in 1685 gebouwde synagoge plaats. Gouverneur WICHERS, de raden van politie en justitie en talrijke notabelen uit Paramaribo waren daarbij tegenwoordig, totaal ruim 1600 personen. Er waren tafels met ruim 300 schotels, fraaie versieringen en 1000 lampions. Er werd gegeten, gedronken, vele redevoeringen gehouden, Hebreeuwsche gebeden uitgesproken en dichtwerken voorgedragen, terwijl een luisterrijk bal het feest besloot. Feitelijk was het dorp toen reeds sterk vervallen, daar er nog slechts 22 gezinnen woonden die niet van de rijksten waren.

Na dit eeuwfeest naderde het einde rasch. In 1825 werd de Joodsche rechtbank opgeheven. Hiermede verdween het laatste restje luister van de Savanne, en ofschoon er nog in 1827 een vertimmering en verbetering van het kerkgebouw plaatsvond — er woonden toen nog slechts 8 families — spoedig luidde de doodsklok over het oude dorp.

Op 10 September 1832 brak er een brand uit die nog 5 huizen vernielde. Herstellingen bleven achterwege. De belangstelling voor het zoo goed als onbewoonde dorp bleek geheel verflauwd. De Savanne raakte in vergetelheid en werd nog slechts het doel voor excursies der stadsbevolking in den drogen tijd. Ook de begraafplaats raakte geheel in verval; de marmeren grafzerken met rijk beeldhouwwerk, wapens en inscripties, werden door den tropischen plantengroei aan het oog onttrokken en verzonken in den bodem, terwijl de synagoge tot een meer en meer afbrokkelende bouwval verviel.

Door de goede zorgen van den toenmaligen leeraar der gemeente, P. A. HILFMAN, waren bouwval en begraafplaats alreeds in 1906 in orde gebracht, de grafzerken opgedolven en zooveel mogelijk leesbaar gemaakt ²⁾. Tomben en opschriften van geschiedkundige waarde kwamen daarbij aan het licht, monumenten van den rijkdom, maar tevens van de weelde en de ijdelheid der vroegere bewoners. Maar de jaren snelden heen en door gemis aan onderhoud overwoekerde de natuur, wat met liefde en voorzorg was hersteld ³⁾.

¹⁾ Negers werden in grooten getale medegenomen en deze vierden met dansen en trommelen zóó feest, dat daartegen een plakaat (*Plakaat 1711*) werd uitgevaardigd.

²⁾ P. A. HILFMAN, „Notes on the history of the Jews in Surinam”, *Publications American Jewish Historical Society* 18, 1909.

³⁾ In 1926 werd nog eenmaal getracht fondsen voor het herstel

Tijdens den tweeden wereldoorlog werden 139 N.S.B.-ers, die uit Nederlandsch-Indië veiligheidshalve waren weggevoerd, in Maart 1942, op de Joden-Savanne geïnterneerd — tot midden 1946, toen zij naar Nederland werden overgebracht. De territoriale commandant van Suriname, kolonel der artillerie A. VAN OOSTEN trok zich het lot van het historische dorp aan en gaf toen de omstandigheden zulks mogelijk maakten, opdracht de ruïne van de synagoge, alsmede de begraafplaats van onkruid en struikgewas te zuiveren en te doen schoonmaken. Met veel ambitie en zorg — schrijft kol. VAN OOSTEN — hebben geïnterneerden dit werk verricht. De grond in en om de ruïne van de synagoge werd tot op een halve meter diepte omgespit en de aarde, voor onderzoek op eventuele aanwezigheid van voorwerpen, gezeefd. Slechts eenige flesschen, een aantal zwaar verroeste hengels en spijkers en een klein gedeelte van een lamp zijn te voorschijn gekomen. Deze voorwerpen zijn op het kantoor van den beheerder Interneeringsdienst bewaard. Ook vond men nog een koperen plaat, waarop in Hebreeuwsche letters stond: „Geschenk van . . . de Meza”.

Aangezien het terrein waarop de synagoge stond in den boezem van het domein is teruggenomen, zijn al de gevonden voorwerpen en alle op de Savanne staande gebouwen eigendom van het gouvernement geworden. Kolonel VAN OOSTEN heeft den gouverneur voorgesteld de op de begraafplaats gevonden voorwerpen of aan de Portugeesch Israëlitische gemeente te schenken of te bestemmen voor een museum te Paramaribo, waarvoor in 1946 oprichtingsplannen bestonden.

De blootlegging van het kerkhof was een groote verrassing, daar slechts weinigen hadden kunnen vermoeden dat dit zoo uitgestrekt was. Voordat de begraafplaats was schoongemaakt waren slechts enkele zerken zichtbaar. Het afzoeken van het terrein moest zeer zorgvuldig geschieden, daar de inrichting van het kerkhof niet systematisch genoemd mag worden — te oor-

van den bouwval en de begraafplaats in te zamelen. De hiervoor in het leven geroepen commissie bestond uit 19 personen, welke op blz. 7 van „De kolonisatie van de Portugeesch Joodsche Natie . . .” worden genoemd. Vloeden in den beginne de bijdragen naar tevredenheid toe, weldra hielden zij geheel op. Met rente op rente kwam er een som van f 1200,— bijeen welke zich thans nog onder mijn hoede bevindt. De opperrabbijn van de Port. Isr. Gemeente te 's-Gravenhage, S. RODRIGUES PEREIRA — de eenige die met mijzelf van deze groote commissie overbleef — heeft zich van de juiste boekingen van het fonds overtuigd.

deelen naar de plattegrond welke door een der geïnterneerden, SPREY, werd gemaakt. Enkele graven bleken met ongeveer vijftig centimeter aarde te zijn bedekt. De opschriften der zerken werden voor zoover deze nog te lezen waren, alle opgeteekend. De vorige voorganger van de Port. Isr. gemeente, de heer A. LOPEZ CARDOZO, die met den heer PH. A. SAMSON, praktizijn, de synagoge en het kerkhof bezocht, sprak eenige gebeden uit.

Volgens degenen die de overblijfselen van het kerkhof, zoowel destijds als nu hebben bezocht, moet het schoonmaken ervan dit keer meer deskundig zijn verricht, hetgeen ongetwijfeld aan de belangstelling van de geïnterneerde N.S.B.-ers te danken is. Dit laatste klinkt eenigszins paradoxaal, schrijft kol. VAN OOSTEN.

Tenzij voor een geregeld onderhoud van de Savanne kan worden zorg gedragen bestaat er kans dat de ruïne van de synagoge en het kerkhof weer spoedig onder onkruid en struikgewas zullen verdwijnen. De groote afstand van Paramaribo zal voor een goed toezicht wel eenig bezwaar blijven, zoodat het aanbeveling verdient iemand ter plaatse te vinden, die met het voortdurend toezicht kan worden belast, waarbij dan met een enkele contrôle van de stad uit zou kunnen worden volstaan ¹⁾.

Van de 436 grafzerken, welke zijn blootgelegd, heeft men slechts op 59 de opschriften kunnen ontcijferen (57 nummers, daar 4 zerken die naast elkaar zijn gelegen, 2 nummers dragen). Van die 57 nummers zijn er 10 in het Nederlandsch en 47 in het Portugeesch en Spaansch. Slechts op een dezer wordt de geboorteplaats vermeld, nl. die van ABRAHAM MENDES, Livorno.

Volledigheidshalve zijn alle 69 ontcijferde opschriften hierbij opgenomen, met hun vertaling in het Nederlandsch. 6 zijn van in de 17de eeuw geboren Portugeezen, 28 van personen uit de 18de eeuw, 5 uit de 19de eeuw; van 20 der begravenen is geen geboortjaar vermeld. Wat hun ouderdom aangaat vinden wij 1 persoon van 90 jaar, 4 personen van 80-90 jaar en 6 van 70-80 jaar; vijf waren jonger dan 1 jaar.

Moge het Gouvernement spoedig maatregelen beramen ²⁾ welke zullen voorkomen dat de historische resten van de Joden-Savanne weer door de weelderige plantengroei wordt overwoekerd en aan het menschelijk oog onttrokken.

¹⁾ Voor het houden van toezicht beveelt kol. VAN OOSTEN den heer CHELTUUS aan, een op Gelderland wonende r.k. onderwijzer.

²⁾ Het onder mij berustend fonds is daarvoor ter beschikking.

Plaat 1

Fig. 1-2 Ruïne van de Synagoge op de Joden-Savanne nadat zij door de geïnterneerden was schoongemaakt. Fig. 1 : Naar het Noord-Oosten, gezien. Fig. 2 : Gezien naar het Oosten. (Foto's van dr D. C. Geijskes; Febr. 1946.)

Plaat 2

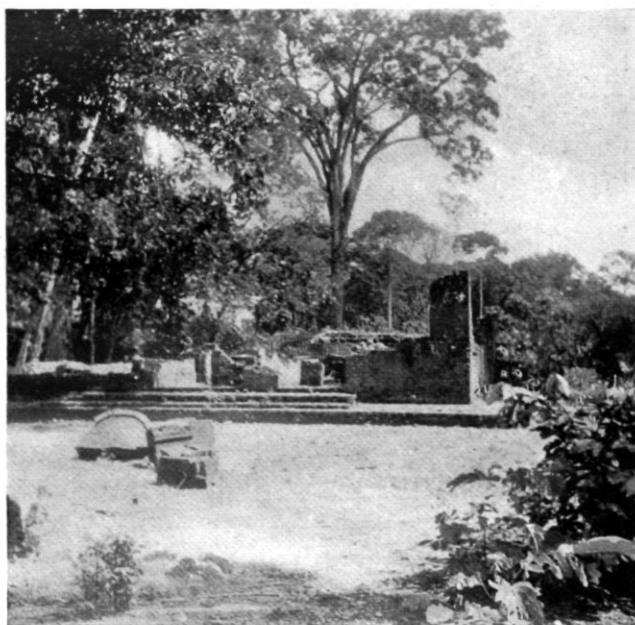

Fig. 3-4 Ruïne van de Synagoge op de Joden-Savanne nadat zij door de geïnterneerden was schoongemaakt. Fig. 3: Naar het Zuid-Oosten gezien. Fig. 4. Het inwendige. (Foto's van dr D. C. Geijskes; Febr. 1946.)

Fig. 5-8 Het Kerkhof op de Joden-Savanne nadat het door de geïnterneerden was schoongemaakt.
Fig. 8: Grafsteen no 317, zie fig. 9. (Foto's van dr D. C. Geijskes; Febr. 1946.)

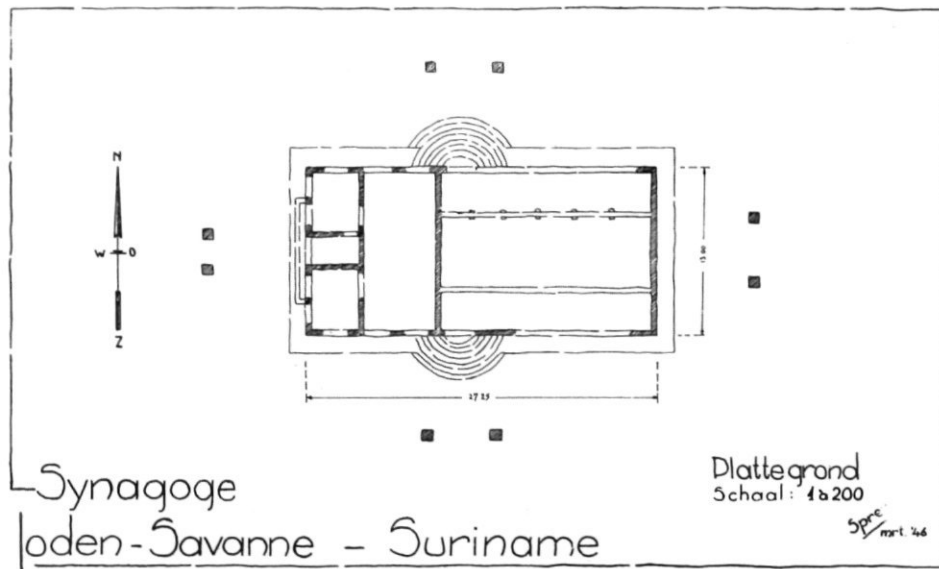

Fig. 10 Plattegrond van de ruïne van de Synagoge op de Joden-Savanne; resultaat van het graafwerk van geïnterneerden in oorlogstijd. (Geteekend door den heer Sprey.)

GRAFSCHRIFTEN

1. Sa. / Do Bem Aventurado / Mos. de Saml. De Meza / Faleceo Em Primo Tebet / 5550 Corr.^{de} a 18 Dezemb^{ro} / 1789. Da Idade De 49 / Annos 2 Mezes 17 Dias / S.A.G.D.G.

2. Sa. / Do Ajinho Rephael / Del Castilho Filho / de Mo^s. Robles de / Medina, Faleceo Em / 12 Sebath 5540, Que / Corresponde Com / 19 Janeiro 1780 / Da Idade De 3 Annos / 6 Mezes & 20 Dias / S.A.G.D.G.

6. Sa. / Do Anjo / Mirjam Rahel Filha / de David Bueno de Mesquita / Fo Em / 28 Tisry 5567 / Corr.^{de} a / 10 Outubro 1806 / Da Idade / 9 Mezes & 2 Dias.

9. Jacob Haim / Robles de Medina / overleden / den 10^e Februari 1832 / in den Ouderdom / van 64 jaren / en 19 dagen.

16. Jacob / de Miranda / Geboren den / 8 Augustus 1789 / en overleden den / 30 Juny 1849.

17. Sa. / Do Anciao / Ishak de / David Baruh Louzada / Fo. Em / 9 Yiar 5559 / Corr.^{de} a / 14 Mayo 1799 / Da Idade De / 78 Annos.

18. Sa. / Da Bem Aventurada / Roza Hana Q. Foy Mulher / d'Is. de D^d. Baruch Louzada / Faleceo em Pro. Tamuz 5533 / Q. Corresponde / a 22 Iunio 1773 / Da Idade de Circa 49 Annos. / S.A.G.D.G. / Capullos, Mitig. ad / La Triste Ansia / La Rosa que aquy Iaze / Sepultada No Lloreys / Infeliz Ny Malograda / Sus Virtudes Le Dieron / Tal Flagancia Que / Alcanso Con los Iustos / Fipa Estancia.

19. Hazan Lousada. / H orma sua asta sentem seus amigos en geral / A suade vocaõ septencia no Kahal / Z elava para a Ds. contentar / A seus irmaos todos agradar / N o par ais em recompensa pois rade descançar / L.... / O vor cumprido mereceu / U.... / Secum a humilda de Q rendeu, / A sua felis morte a todos encantou / D ogeo subitamente lho alcancao / A pesar das penas que passou.

20. Sa. / Do Anjo / Rahel Fa. do / Hazan D. B. Louzada / Fo Em / 26 Adar Seny 5546 / Da Idade De / 4 Mezes / & 26 Dias / S.A.G.D.G.

Sa. / Do Anjo / Mos. Fo. do / Hazan D. B. Louzada / Fo Em / 28 Yiar 5545 / Da Idade De / 22 Mezes / & 20 dias / S.A.G.D.G.

26. Sa. / Do Anjo / Ishak Uz^l. / D. Avilar / Filho de Jab^l. / Gabay Fonseca / Junior Faleceu / a 22 Yiar 5549 / Da Idade 3 Mez.^s. / & 6 Dias.

35. Sa. / Da Matrona Senhora / Reina Cahanet, V^a do / Eminente Sr. H. H. Meir / A. Cohen, / que Faleceo em / 16 Nissan 5561 / corr.^{de} a / 30 Marco 1801, / da idade de / 90 Annos / S.A.G.D.G.

40. S. B. Louzada / Geb.: 9 Januari 1792 / Overl.: 5 Augustus 1873.

41. Sa. / Do Bem Aventurado / Mos. Rephl. Blanes / Felesco em / 18 Sivan 5575 / Corr.^{de} a / 26 Yunio 1815 / Da Idade De / 68 A^{os}. / 3 Mes. & 7 Dias.

42. Sa. / Da Ingurtada / Charitativa & Malograda / Jeudith Mulier / que Foy de / Abraham Haim Arias / que Faleceu / da Idade de / 28 Anno 8 Meze / & Foy em / 18 Tebeth 5524 / Que Corresponde A / 21 Dezembro 1763 / S.A.G.D.E.G.

48. Sa. / Que Preparo / Em Sua Vida / Jahacob / H. H. Cotino / Fo Em / 4de. Ab. do 5548 A^o. / Que Corresponde a / 14 Dezembro do A^o 1788.

53. Sa. / Do Incurtado Mangebo / Joseph Arias Carvalho / Fo Em / 7 Adar 5545 / que corresp.^{de} / 17 Feb.^{ro} 1785 / de Ydade de 19 A^{os}. & 10 Mezes / S.A.G.D.G.

59. Sa. / Do Bem Aventurado / E Virtuozo De / Abraham Mendes / Vais Nacido En / Liorneno / Anno De 5458 / Que Corresponde A / Anno 1697 / E Apreparou / Em Sua Vida / Da Ydade / De 64 Annos / E Fo Em / 1 Mayo.

61. Sa. / Do Anciano / Ishak E. Abraham / De Aguilar / Fo Em / 5 Kisleu 5522 / Que Corresponde A / 29 Novembro 1762.

64. Sa. / Do Bem Aventurado / Mosseh Hisq.ⁿ Naar / Que Fo Em / 31 Nissan 5545 / Que Corresponde A / 2 Abril A^o 1785.

70. Sa. / Do Anciao / H. Naar Mora / Que Faleceo Em / 11 Elul 5576 / Corresponde a / 13 Setembro 1816 / da Idade de / 73 A^{os} / 2 M^s. & 19 Dias / S.A.G.D.G.

Sa. / Da Matrona / Sarah m. d. / H. Naar Mora / Que Faleceo Em / 8 Hisvan 5560 / Corresponde a / 6 Novemb^o 1800 / da Idade de / 49 A^{os}. / 1 M^s. & 21 Dias / S.A.G.D.G.

82. Hier rust / Mevrouw / Rachel Jessurun / eerder Wed.^e / Jacob Nunes Mergado / laatst Weduwe / M. H. Nahar / Geb.ⁿ den 13^{en} Mei 1762 / Overleden den 24^{en} Januari / 1843.

83. Aqui Des / canciam / Moyses Hisq^o Nahar / que nasceo / em 9 de Hesvan 5524 / E Falleceo / em 4 de Ab. 5587 / ou / 28 Julho 1827 / viveo / 63 Annos 8 Mezes & 24 Dias / S.A.G.D.G.

88. Do Anjo / Abigail / Filha de Jos. de / Saml. H^a. / de la Parra / Faleceo a / 28 Hisvan 5570 / Corr.^{de} a / 3 Novem^{ro} 1809 / da Idade de / 5 Mezes & / 24 Dias.

102. Sa. / Do Bem Aventurado / Sabio & Venerado / Senhor Mord: / M^s Quiros que Serviu / de Hazan Neste: K: K: de / Beracha Ve Salom 54 AS. & / Com Gloria & Boa Fama / Falecou / da Idade de / 84 AS. / em 9 Sivan 5537 / que corres.^p. a / 14 Junio 1777.

103. Sa. / Do Anjo de / Mordehai / Fo de / Mendes Quiros / Fo Em / 16 Hesvan 5530 / que corresponde a / 16 Novembro 1769 / S.A.G.D.E.G. / Mordehay sacou por sorte / Este tryste mauseolo / & rompeu com sua morte / do Mordehai o consolo.

108. Sepultura / de Joseph de la Parra / Falecido en 19 Sivan 5587 que corresponde / con 23 de Junio 1818 de la Edad de 32 Annos / 7 Mezes & 12 Dias dexando en lagrimas un / Padre Viejo de quien seu fue Unico y / una Esposa con tres Niños.

Lleno de bienes y de mi Hijo amado / Me creia feliz quando la muer-
te / Por un golpe fatal mudo mi suerte / Dejandom de mi todo privado.

Ay, mi Hijo, si tu padre desolado / Puede aun vivir despues de
perderte / Es solo para merecer de verte / Onde estas en el cielo colo-
cado?

Assi tomaré mi mal con paciencia / Mostraré quanto se puede sufrir /
Tranquilo cargando mi triste existencia / Que Dijome Joseph Padre
viva!! / Ay, Hijo amado senti mi sentencia / Es llorar suspirar asta
murir.

119. Sa. / Do virtuozo incurtado / Biniamin Filho de Is. / Henriq.^z.
de Granada que / Faleceu No Dia de Sabat / Em 27 Abril 1771, /
Da Idade De 27 A^{os}, 1 Mes. & 27 Dias.

Goza piedra dura / Un Cuertio Elado / Que no importa / Tenga lo

del Suelo / Sy La Parte Principal / Que E. del Cielo / Subiose Ya Agozar / Su Dulce Estada / Este que de virtud / Fue Tan Colmado / A los Bibientes da / Un Gran Consuelo / Pues quien Bive Con Dios / Siempre En La Mente, / Clara Gloria Rendia / Y Eternamente.

120. Sa. / Da Incurtada / Abigail / Mulher, que foy de / Samuel Henriquez de Granada / que Faleceo em / 9 Dezembro 1770 / Da idade De / 27 A^{os}. 10 M^s & 6 Dias / de 6 Semana & 4 Dias de Gazada S.A.G.D.G.

143. Do Digno & Valerozo / Sr. David Jessurun Lobo / Em Sua Vida Regente / Da Santa Congrega / B. V. S. & Capitao da Divizao / Judaica Portugeza / em Surinam / Faleceu em 6 Sivan 5576 / Sendo premeyro Dia da / Festa de Sebuhoth / Corr^{de} a 2 Junho 1816 / Da Idade De / 58 Annos & 6 Mezes

146. Gracia / van Emden / geboren / de la Parra / Geboren den 9 December 1804 / Getrouwd den 2 July 1826 / Overleden den 8 Augustus 1827 / Dit marmar dekt de braafste vrouw / Om oudermin en huwelijksvrouw / Om moederliefde voor haar kind / En minzaamheid, van elk bemind. / Zij droogde veler tranen af / Maar stromen vloeien op haar graf / God riep zoo vroeg haar hemelwaard / Wijn zij reeds Engel was op aard.

149. Solomon / de la Parra / Geboren: / 12 April 1778 / Overleden / 2 Mei 1855.

150. Hier ligt begraven / Mordechai / de la Parra / Geboren / den 20 January 1809 / Overleden / den 2 October 1841.

165. Wed.^e / Josua de la Parra / geb: Fernandes / Geboren 12 Augustus 1763 / en / Overleden 31 Mei 1851.

166. Sa. / Do Ingurtado / Joven Sel Filho de Jeos. / de la Parra / Faleceu em 4 Tamuz 5563 / Corr^{de} a 24 Julho 1803 / Da Idade De 19 Annos / 4 Mezes & 5 Dias / Debaixo Desta Loxa Fria, / Descansa hum que Discreto Seria / Ante Todos Resplandesia / A Seus Paes Daba Alegria / O Seu Gualardao Pretendia / Gozar de D^s Sua Companhia, / Poys Sua Ley Obedecia, / No Coraçaõ Seu Iello Ardia.

167. Hier rust / het stoffelijk overschot / van den WelEdelen Heer / Jozua de la Parra, / geboren te Suriname / op de Joden Savannah / op den 5. July 1758, / en aldaar overleden / op den 22 November 1832 / ten 1 ure 's middags / in den ouderdom / van 74 jaren, 4 maanden / en 17 dagen.

168. Sa. / Do Bem Aventurado / Ishak de la Parra / Faleceo em 5 Yiar 5571 / corresponde / a 29 Abril 1811 / da Idade de 73 Annos / 4 Mezes & 11 Dias. / Tumba triste inanimado / De las lagrimas del pobre, / Tan amenudo Regada, / Cubre los restos de un hombre, / Superior por sus Acciones, / Esclavo de su Conciencia / Y amo de sus pasiones / Fue el sombulo de prudencia, / Assy Cierta su Virtud / Podiendo la beatitud / Fue su momento de morir / Tranquil como quien va a dormir. / S.A.G.D.E.G.

174. Wed.^e S. H. de la Parra / geb.: Samson / Overleden 21 Augustus 1858.

191. Sa. / Da Malograda / Abigail Fa. de / Rephail Del Castilho / Faleceu em / 24 Adar Rison A^o 5518 que / Corresponde a 4 Marco 1758 / Da Ydade de / 7 Annos / y Meyo.

194. Sa. / Da Malograda y Incurtada / Ester / que Foy Mulher de /

Mosseh de Ab.^m. de Britto / Faleceu em / 7 Janeiro A^o 1774 / que corresponde a / 21 Tebeth do Anno 5504 / S.A.G.D.G.

195. Abraham / de Matos / Faleceu em / 26 Febreyro 1747 / S.A.G.D.G.

213. Sa. / Do Anginho / David Haim / Filho de Ab.^m / Dovale / que Faleceu em / 17 Agosto de 1740 / S.A.G.D.G.

225. Sa. / Do Bem Aventurado / de / Samuel Coen Delmonte / que Fo em / 17 Yiar 5501 / que Corresponde A / 3 de Mayo 1741

284. David Rephael / Robles de Medina / Fo Em / 15 Agosto Anno 1747 / S.A.G.D.G.

307. Sa. / Do Bem Aventurado / E Honrado Varao Abraham / Rephael Arias Insigne / Na Virtude Fervorozo / Procurador Do Bem De / Seu. Proximo O. Depois De / Haver Asistido 70 Annos / Neste Mundo Foy Chamado / De Seu. Criador Para A / Eterna Gloria Em 6 de / Nissan A^o 5487 Q. Cor- / responde A 28 Marco de / 1727.

317. Sepultura / Dela Muy Virtuoza Honesta / y Incurtada S^{ra} Rachel / Muger de Josseph de Meza / La quad Feleceo a los 25 Anos / de su Edad y fue Sepultada / El primer Dia de Pascua / de Coabanas del Anno de la / Creacion 5494 que Corresponde / a 24 de Setembro del A^o / 1733.

312. Sa. / Do Bem Aventurado / Varao Ab^m Nunes / Fo em 22 O.^{bro}. 1742 / Que Corresponde A / Po. de Hesvan A^o 5503 / S.A.G.D.G.

313. Sa. / Da Bem Aventurada / Sarah Mulher que / Foy de / David Lopes Crispo / Faleceu em / 8 Dezembro 1742 / que Corresponde a / 11 Kisleu 5503 / S.A.G.D.G.

319. Sa. / Do Bem Aventurado / E Incurtado / David / de Joseph Senior Coronel / Fo Em / 2 Tebet A^o 5500 / Sua Alma Goze Da Gloria.

335. Sa. / Do Anjinho / David Fo / de / Binj.ⁿ Jess.ⁿ Lobo / Fu Em / 6 Nissan 5565 / Corr^{de} a / 5 Abril 1805 / Da Idade De / 3 Anno & 6 Mezes.

353. Sa. / Do Anjo / Benjamin Filho de / Joseph Gabay / Faro Faleceu / No segundo Dia / de Ros. Asana / sendo 2^e Tisry / que Corresponde a / 6 Setembro 1747.

356. Sa. / De Abigail / Fa de / Josef Gomez g're / colleu Deus em / 8 Yiar de 5485.

378. Sa. / Da Bem Aventurada / de Ester / Mulher que foy de / Semuel Carillo / que faleseo em / 14 de Ab. 5456.

398. Sa. / Do Bem Aventurado / Yeosuah Sarfati Pina / Fo. a / 10 Adar A^o 5463 / Sua Alma Goze Da Gloria.

400. Sa. / De Sarah Aryas Filla / de / Yoseph Baruh Caruallo / que Faleseo em / 4e Hesuan Anno 5457 / Sua Alma Gose Da Gloria.

405. Sa. / Da Bem Aventurada / Rahel Mulher / que Foy do / H. H. Yshak Arias / Faleseo em / 4de Hesvan 5489 / que corresponde a / 7 Outubro de 1728 / Sua Alma Goze Da Gloria.

420. Sa. / Da Incurtada / E Virtuosa / Sarah / Mulher que foy de / Mosem Dè Ab.^m. / Gabay Yzidro / Fo Em / 11 de Yiar 5490 / que corresponde / 28 Abril de 1730.

427. Sa. / Da Bem Aventurada / Da / S^{ra} Minha Maim / Branca Mesiah / Que Faleceu Em / 27 de Nissan / do A^o. 5453 / Sua Alma Goze Da Gloria.

Vertalingen van de opschriften uit het Spaansch en het Portugeesch. (Enkele vermoedelijke overschrijffouten zijn in de vertalingen verbeterd; het eerst gegeven jaartal werd hierbij steeds als juist aangenomen.)

1. Graf van den gelukzaligen Mozes de Samuel de Meza; overleden den eersten Tebet 5550, overeenk. met 18 Dec. 1789, op den leeftijd van 49 jaren, 2 maanden en 17 dagen. Zijn ziel ruste in vrede.

2. Graf van het kindje Rafaël del Castilho, zoontje van Mozes Robles de Medina: overleden den 12den Sabbath 5540, wat overeenkomt met 19 Jan. 1780, op den leeftijd van 3 jaren, 6 maanden en 20 dagen. Zijn ziel ruste in vrede.

6. Graf van het kindje Mirjam Rachel, dochttertje van David Bueno de Mesquita; overl. den 28sten Tisry 5567, overeenk. met 10 Oct. 1806, op den leeftijd van 9 maanden en 2 dagen.

17. Graf van den grijsaard Izak de David Baruch Louzada; overl. den 9den Yiar 5559, overeenk. met 14 Mei 1799, op den leeftijd van 78 jaar.

18. Graf van de gelukzalige Roza Hana, die echtgenoot was van Izak de David Baruch Louzada; overleden den 1sten Tamuz 5533, wat overeenkomt met 22 Juni 1773, op den leeftijd van circa 49 jaar. Haar ziel ruste in vrede. — Rozenknoppen, verzacht de droeve smart. De roos die hier begraven ligt, beween haar niet als ongelukkig of rampzalig. Haar deugden schonken haar ziel zulk een goede reputatie (= geur, in verband met het beeld van rozen), dat zij met de vromen het vaste verblijf bereikte.

19. Hazan Louzada. *H* Tot het laatste voelden zijn vrienden algemeen *A* zijn devotie die zeer groot was. *Z* Hij ijverde om God te *A* behagen; zijn broeders allen aangenaam te zijn *N* en voor niets anders; om als belooning gerust te kunnen sterven. *L* *O* Hij verdiende volkomen *U* *S* *A* Zijn gelukkige dood verrukte allen. *D* Zonder smart bereikte hij spoedig den hemel, *A* niettegenstaande de pijnen die hij doorstond.

20. Graf van het kindje Rachel, dochttertje van Hazan D. B. Louzada; overl. den 26sten Adar II 5546 (= 1786), op den leeftijd van 4 maanden en 26 dagen. Haar ziel ruste in vrede.

Graf van het kindje Mozes, zoontje van Hazan D. B. Louzada; overl. den 28sten Yiar 5545 (= 1785), op den leeftijd van 22 maanden en 20 dagen. Zijn ziel ruste in vrede.

26. Graf van het kindje Izak Uz.¹ d'Avilar, zoontje van Jab.¹ Gabay Fonseca junior; overleden den 22sten Yiar 5549 (= 1789), op den leeftijd van 3 maanden en 6 dagen.

35. Graf van de bejaarde mevrouw Reina Cahanet, weduwe van den weledelen heer H. H. Meir A. Cohen, die overleed den 16den Nissan 5561, overeenk. met 30 Maart 1801, op den leeftijd van 90 jaar. Haar ziel ruste in vrede.

41. Graf van den gelukzaligen Mozes Rafaël Blanes; overleden den 18den Sivan 5575, overeenk. met 26 Juni 1815, op den leeftijd van 68 jaren, 3 maanden en 7 dagen.

42. Graf van de edele, weldadige en ongelukkige Judith Mulier, die echtgenoot was van Abraham Haim Arias, die overleed op den

leeftijd van 28 jaren en 8 maanden, den 18den Tebeth 5524, wat overeenkomt met 21 Dec. 1763. Haar ziel ruste in vrede.

48. Graf dat bij zijn leven bereidde Jacob H. H. Cotino; overl. den 4den Ab. 5548, wat overeenkomt met 14 Dec. 1788 (= 1787!).

53. Graf van den edelen jongeling Josef Arias Carvalho; overl. den 7den Adar 5545, wat overeenkomt met 17 Febr. 1785, op den leeftijd van 19 jaren en 10 maanden. Zijn ziel ruste in vrede.

59. Graf van den gelukzaligen en deugdzamen De Abraham Mendes Vais, geboren te Livorno in het jaar 5458, wat overeenkomt met het jaar 1697. En hij bereidde dit graf bij zijn leven op 64 jarigen leeftijd en overleed op 1 Mei.

61. Graf van den ouden Izak E. Abraham de Aguilar; overl. den 5den Kislev 5522, wat overeenkomt met 29 Nov. 1762 (= 1761!).

64. Graf van den gelukzaligen Mozes Hisq.ⁿ Naar, die overleed den 31sten Nissan 5545, wat overeenkomt met 2 April 1785.

70. Graf van den ouden H. Naar Mora, die overleed den 11den Elul 5576, overeenkomende met 13 Sept. 1816, op den leeftijd van 73 jaren, 2 maanden en 19 dagen. Zijn ziel ruste in vrede.

Graf van de bejaarde Sara, vrouw van H. Naar Mora, die overleed den 8sten Hisvan 5560, overeenkomende met 6 Nov. 1800 (= 1799!), op den leeftijd van 49 jaren, 1 maand en 21 dagen. Haar ziel ruste in vrede.

83. Hier rust Mozes Hisquiao Nahar, die werd geboren den 9den Hesvan 5524, en overleed den 4den Ab. 5587 of 28 Juli 1827; hij leefde 63 jaren, 8 maanden en 24 dagen. Zijn ziel ruste in vrede.

88. Van het kindje Abigail, dochttertje van Jos. de Samuel H^a. de la Parra; overleden op 28 Hisvan 5570, overeenk. met 3 Nov. 1809, op den leeftijd van 5 maanden en 24 dagen.

102. Graf van den gelukzaligen, wijzen en geëerden Senhor Mordechai Mozes Quiros, die dienst deed als gazan in de Gemeente Beracha Ve Salom, 54 jaar en die met roem en edele faam stierf op den leeftijd van 84 jaar op 9 Sivan 5537, wat overeenkomt met 14 Juni 1777.

103. Graf van het kindje van Mordechai, zoontje van Mendes Quiros; overleden den 16den Hesvan 5530, wat overeenkomt met 16 Nov. 1769. Zijn ziel ruste in vrede. — Mordechai viel dit droef grafmonument ten deel en verbrak met zijn dood de vreugde van Mordechai.

108. Graf van Josef de la Parra, overleden op 19 Sivan 5587, wat overeenkomt met 23 Juni 1818 (= 1827!), op den leeftijd van 32 jaren, 7 maanden en 12 dagen, een ouden vader, wiens eenig zoon hij was en een echtgenoot met drie kinderen in tranen achterlatende. — Vol aardsch bezit en door zijn zoon bemind waande ik mij gelukkig, toen de dood met een noodlottige slag mijn geluk veranderde, mij van alles beroofd achterlatende. — Ach mijn zoon, indien je troosteloze vader nog kan leven na jou verloren te hebben, is dit alleen om te verdienen te zien, waar gij in den hemel zijt opgenomen. — Aldus zal ik mijn leed met geduld dragen; zal ik toonen hoeveel men kan doorstaan en rustig mijn droef bestaan aanvaarden; want Josef zeide mij „Vader leef!”. Ach dierbare zoon, ik gevoel dat mijn vonnis is te weenen en te zuchten tot mijn dood.

119. Graf van den deugdzamen en edelen Benjamin, zoon van Is. Henriquez de Granada, die overleed op den Sabbathdag, den 27sten April 1771, op den leeftijd van 27 jaren, 1 maand en 27 dagen. — Geniet, o harde steen, een ijskoud lichaam. Want het is van geen belang dat de aarde dat heeft, wanneer het voornaamste deel dat aan den hemel toebehoort reeds opsteeg om te genieten van zijn zoeten toestand. Deze, die met deugd zoo overladen was, geeft aan den levenden een groote troost. Immers wie leeft met God bracht altijd in den geest, voor eeuwig, heerlijke roem.

120. Graf van de edele Abigail, die echtgenoot was van Samuel Henriquez de Granada, die overleed den 9den Dec. 1770, op den leeftijd van 27 jaren, 10 maanden en 6 dagen, na 6 weken en 4 dagen gehuwd te zijn geweest. Haar ziel ruste in vrede.

143. Van den waardigen en deugdzamen heer David Jessurun Lobo; bij zijn leven bestuurder van de heilige gemeente Beracha Ve Salom en kapitein van de Joodsch-Portugeesche divisie in Suriname. Overleden op den 6den Sivan 5576, zijnde de eerste dag van Pinksteren, overeenk. met 2 Juni 1816, op den leeftijd van 58 jaren en 6 maanden.

166. Graf van den edelen jongeling Salomo, zoon van Jeosva de la Parra; overleden den 4den Tamuz 5563, overeenk. met 24 Juli 1803, op den leeftijd van 19 jaren, 4 maanden en 5 dagen. — Onder deze koude steen rust iemand die bescheiden was, boven allen uitblonk en aan zijn ouders vreugde schonk. Als belooning wilde hij genieten van God's gezelschap. Want daar hij zijn wet gehoorzaamde, verlangde er geen hart zoo vurig als het zijne.

168. Graf van den gelukzaligen Izak de la Parra; overleden den 5den Yiar 5571, overeenkomende met 29 April 1811, op den leeftijd van 73 jaren, 4 maanden en 11 dagen. — Sombere, levenloos graf, door de tranen van den arme zoo vaak besproeid, bedek het overschot van een mensch, verheven door zijn daden, slaaf van zijn geweten en meester van zijn hartstochten. Hij was het toonbeeld van verstand. Zoo zeker als zijn deugd de zaligheid verwierf, zoo rustig was het oogenblik van zijn sterven, als van iemand die slapen gaat. Zijn ziel ruste in vrede.

191. Graf van de ongelukkige Abigail, dochter van Rafaël *del Castilho; overleden den 24sten Adar 5518, wat overeenkomt met 4 Maart 1758, op den leeftijd van 7 en een half jaar.

194. Graf van de ongelukkige en edele Ester, die echtgenoot was van Mozes de Abraham de Britto; overleden den 7den Jan. 1774, wat overeenkomt met 21 Tebeth 5504 (= 5534!). Haar ziel ruste in vrede.

195. Abraham de Matos; overleden den 26sten Febr. 1747. Zijn ziel ruste in vrede.

213. Graf van het kindje David Haim, zoon van Abraham Dovale, die overleed op 17 Aug. 1740. Zijn ziel ruste in vrede.

225. Graf van den gelukzaligen Samuel Coen Delmonte, die overleed den 17den Yiar 5501, wat overeenkomt met den derden Mei 1741.

284. David Rafaël Robles de Medina, gestorven den 15den Aug. 1747. Zijn ziel ruste in vrede.

307. Graf van den gelukzaligen en geëerden heer Abraham Rafaël Arias, uitblinkend door zijn deugd, vurig verzorger van het welzijn zijns naasten. Na 70 jaar in deze wereld te hebben vertoeft, werd hij door zijn schepper geroepen tot eeuwige roem op den 6den Nissan 5487, wat overeenkomt met 28 Maart 1727.

312. Graf van den gelukzaligen Varao Abraham Nunes; overl. den 22sten Oct. 1742, wat overeenkomt met den eersten Hesvan 5503. Zijn ziel ruste in vrede.

313. Graf van de gelukzalige Sara, die vrouw was van David Lopes Crispo; overleden den 8sten Dec. 1742, wat overeenkomt met 11 Kislev 5503. Haar ziel ruste in vrede.

319. Graf van den gelukzaligen en edelen David de Josef Senior Coronel; overl. den 2den Tebet 5500 (= 1739). Zijn ziel ruste in vrede.

335. Graf van het kindje David, zoon van Benjamin Jessurun Lobo; overl. den 6den Nissan 5565, overeenk. met 5 April 1805, in den leeftijd van 3 jaren en 6 maanden.

353. Graf van het kindje Benjamin, zoon van Josef Gabay Faro; overleden op den tweeden dag van Rosj. Hasjana (= nieuwjaar), zijnde den 2den Tisry, wat overeenkomt met 6 (= 16!) Sept. 1747.

356. Graf van Abigail, dochter van Josef Gomez, die God tot zich nam op den 8sten Yiar 5485 (= 1725).

378. Graf van de gelukzalige Ester, die echtgenoot was van Samuel Carillo, die overleed den 14den Ab. 5456 (= 1696).

398. Graf van den gelukzaligen Josua Sarfati Pina; overleden op 10 Adar 5463 (= 1703). Zijn ziel ruste in vrede.

400. Graf van Sara Aryas, dochter van Josef Baruch Carvallo; die overleed den 4den Hesvan 5457 (= 1696). Haar ziel ruste in vrede.

405. Graf van de gelukzalige Rachel, die echtgenoot was van H. H. Izak Arias; overleden den 4den Hesvan 5489, wat overeenkomt met 7 Oct. 1728. Haar ziel ruste in vrede.

420. Graf van de edele en deugdzaam Sara, die echtgenoot was van Mozes de Abraham Gabay Yzidro; overl. den 11den Yiar 5490, wat overeenkomt met 28 April 1730.

427. Graf van de gelukzalige mevrouw mijne moeder Branca Mesiah, die overleed den 27sten Nissan van het jaar 5453 (= 1693). Haar ziel ruste in vrede.

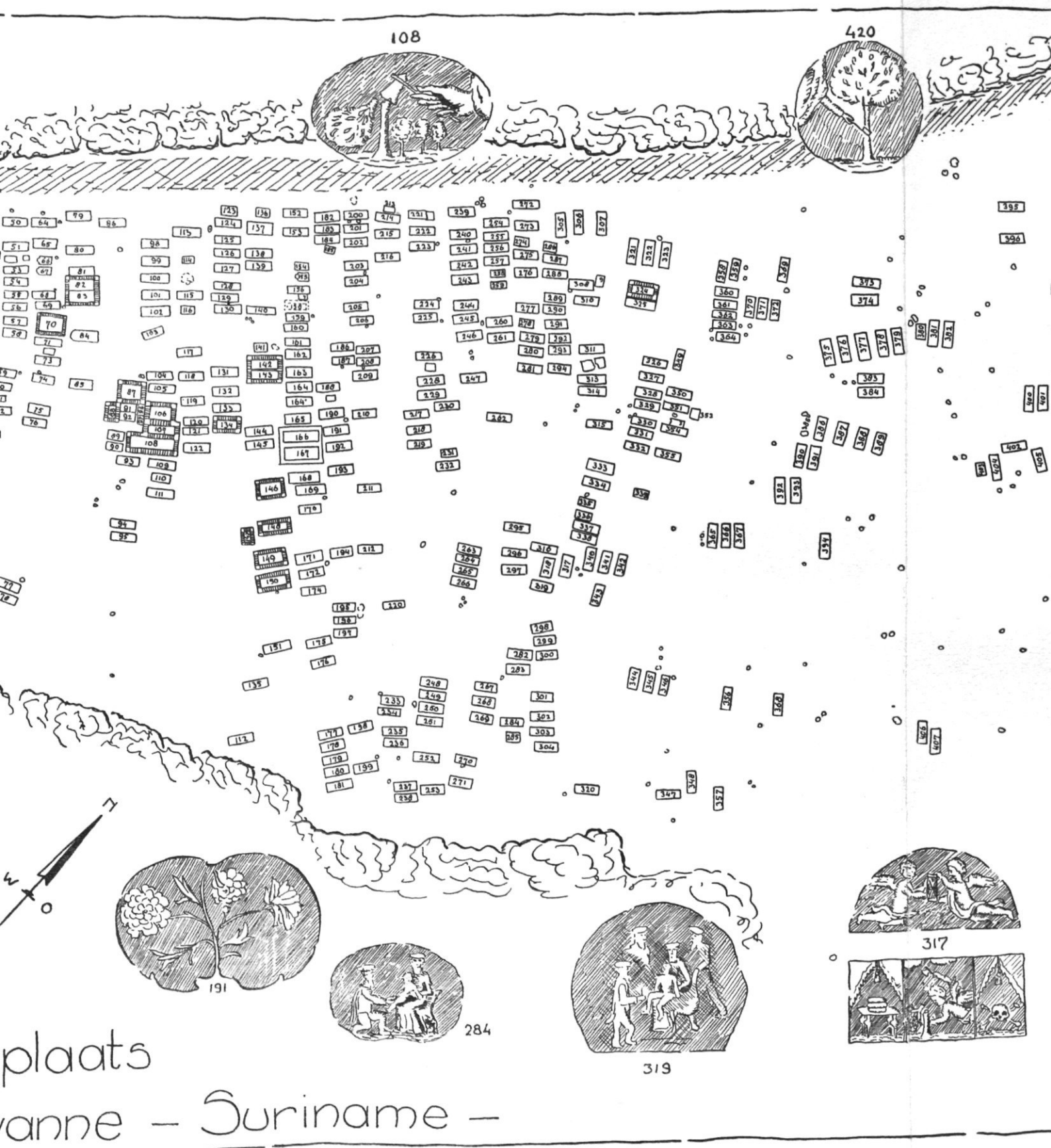

Fig. 9 Plattegrond van het Kerkhof op de Joden-Savanne; resultaat van het graafwerk van geïnterneerden in oorlogstijd. (Getekend door den heer Sprey)